

Hoofdredacteur ESB
a.jolink@sdu.nl

Delen

Op jonge leeftijd worden kinderen graag vermaakt met het spelletje “ik zie, ik zie, wat jij niet ziet, en de kleur is ...”. Via het raden van de voorwerpen in de omgeving weten kinderen elkaar te vermaken en de kennis-asymmetrie te overbruggen. Op latere leeftijd worden volwassen geconfronteerd met een variant op dit kinderspel: ik weet, ik weet wat jij niet weet.

In de realiteit van alledag is dit een feit waar de meeste mensen wel mee kunnen leven: je kunt ten slotte niet alles weten. Bij innovatieprocessen wordt dit echter wel een issue en is kennisasymmetrie een belemmering bij de vooruitgang.

In Australië, en onlangs in het Verenigd Koninkrijk, heeft men deze kennisasymmetrie in het innovatieproces onder ogen gezien en met succes een pool van kennismakelaars aan het werk gezet. De opzet is simpel: verzamel een aantal deskundigen en laat deze mensen rondlopen bij bedrijven met innovatie-intenties. De gedachte is dat deze kennismakelaars op elke dag van de week bij een ander bedrijf komen en aan het einde van de week bijeenkomen om de ervaringen te delen met elkaar. Door het rapporteren van de problemen bij de innovatieprocessen en het bespreken van de gevonden oplossingen, zo is de verwachting, zullen de individuele kennismakelaars de kennis weer verspreiden en zo het innovatieproces elders weer verder helpen. In Australië en het Verenigd Koninkrijk is deze zogenaamde InnovationXchange op een particuliere, *not-for-profit*, basis opgezet en naar men claimt met succes.

Het toverwoord bij de IXC is open innovatie maar de achterliggende gedachte is vertrouwen. Op de website van de Engelse organisatie voor innovatie-uitwisseling staat dan ook nadrukkelijk: *Making it safe to talk*. Het vertrouwen van de meeste organisaties om kennis vrijelijk te delen is vaak omgekeerd evenredig met de belangen die op het spel staan bij de innovatietrajecten. Dit is niet verwonderlijk maar blokkeert wel de, theoretisch, optimale uitkomst die

er zou zijn indien iedereen met iedereen de kennis zou delen. De kennismakelaars van IXC maken er geen geheim van dat ze zeer hechten aan een beroepsgeheim waar toegang tot ideeën en technologieën gegarandeerd zijn. Het lijkt bijna te mooi voor woorden en men zou zich kunnen afvragen of hier niet een gat in de Nederlandse markt ligt.

Het probleem bij de oplossing van kennismakelaars voor de disseminatie van kennis is dat er vanuit wordt gegaan dat kennis niet stoffelijk is, niet gekoppeld is aan personen, en als pakketje kan worden uitgeruild. In een kennisintensieve samenleving waar de Nederlandse economie naar op weg is, lijkt dit echter steeds minder het geval. In toenemende mate is kennis gekoppeld aan de persoon; in zekere zin dus ingelijfd. Zolang deze ingelijfde kennis bij universiteiten of andere centra voorkomt, waar kennis nog als publiek goed wordt gezien, is dit geen probleem. Maar als het ingelijfde kennis betreft in een geprivatiseerde omgeving, zoals de bedrijven in de InnovationXchange, zal het lastig zijn de personen er toe te bewegen afstand te doen van deze kennis zonder al te hoge kosten, met een mogelijke blokkering van het innovatieproces als gevolg. In een recente bijdrage van Ugo Pagano aan een workshop in Pisa, wordt het naargeestige beeld geschetst van een kennisintensieve economie waarin ingelijfde kennis geprivatiseerd is. De uitkomst van deze wereld is er een waarin gemonopoliseerde kennis leidt tot verdere investeringen in die kennis terwijl anderen terecht komen in een vicieuze cirkel van onderinvestering in kennis en vaardigheden. De tweedeling die dan ontstaat roept de beelden op van weleer waarin niet kennis maar kapitaalbezit voor een splitsing zorgde en waarin vakbonden van kapitaallosen de strijd moesten aangaan. Volgens Pagano staat ons dat nu weer te wachten als dit beeld wordt gerealiseerd.

Voor de makelaars van de InnovationXchange is het zaak om de eigenaren van de ingelijfde kennis er van te overtuigen dat het wel degelijk zin heeft om mee te doen aan het uitwisselingsprogramma. De oplossing lijkt te liggen in het bij elkaar brengen van partners die elkaar kunnen aanvullen. Het besef dat kennissamenvoeging niet alleen leidt tot kennisvermeerdering maar ook tot het wegnemen van kennisblokkades is op zich zelf al innovatief. Op de meeste basisscholen worden de kinderen geleerd dat delen goed is en dat je dat moet leren. Bij een enkele school hing de leus boven de deur: “als je deelt dan heb je meer”. Deze economisch onbegrijpelijke redenering krijgt in het innovatiedebat echter een hele nieuwe lading.

LITERATUUR

Pagano, U. (2008) *Organizational rights in knowledge-intensive firms*, bijdrage aan de European Network on the Economics of the Firm (ENEF) 2008 meeting, September.